Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Jaroslava Paulovičová

Projekt „Malí hasiči“ na I. stupni ZŠ

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica

2013

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor OPS/OSO:	Mgr. Jaroslava Paulovičová
Kontakt na autora:	ZŠ Dražkovce 59, 038 02 Dražkovce jaroslava.paulovicova@gmail.com
Názov OPS/OSO:	Projekt „Malí hasiči“ na I. stupni ZŠ
Rok vytvorenia OPS/OSO:	2013
Odborné stanovisko vypracoval:	<Tituly, meno a priezvisko autora odborného stanoviska>

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Projektové vyučovanie, ochrana proti požiarom, realizácia projektu „Malí hasiči“, požiarna ochrana na hodine čítania, slovenského jazyka, matematiky, prírodovedy, hudobnej, výtvarnej, informatickej a etickej výchovy, exkurzia v hasičskej stanici v rámci hodín vlastivedy a telesnej výchovy.

Anotácia

Vytvorenú OPS som zamerala na ponúknutie uceleného projektu k téme požiarnej ochrany. Je určený na realizáciu na prvom stupni základnej školy. Podstatou je nie iba spojenie predmetov čítania, slovenského jazyka, matematiky, informatickej, výtvarnej, hudobnej, telesnej a etickej výchovy témou požiarnej ochrany. Ide najmä o prepojenie teoretických vedomostí s praktickou činnosťou, s možnosťou absolvovať praktické úlohy a cvičenia žiakov spolu s odborníkmi danej problematiky. Využili sme návštevu blízkej hasičskej stanice.

OBSAH

Úvod 5
1 OPIS OPS 6
1.1 Kontext a rámec 6
2 PROJEKTOVÉ VYUČOVANIE 8
2.1 Charakteristika projektového vyučovania 8
2.2 Rozdiely medzi tradičným a projektovým vyučovaním 9
3 OCHRANA PROTI POŽIAROM 11
4 PLNENIE PROJEKTU 12
4.1 Prípravná časť projektu 12
4.2 Realizácia projektu 13
4.3 Vyhodnotenie projektu 29
Záver 32
Zoznam príloh 34

ÚVOD

Majster pedagogiky, Ján Ámos Komenský, bol zástancom myšlienok ako škola hrou, učiť sa v prirodzenom prostredí poznávaním reálnych udalostí a činností okolo seba. Týchto nestárnucich vízií a rád sa snažím pridržiavať i vo svojej pedagogickej činnosti.

Jednou z foriem, ktoré mi napomáhajú k takejto hravej, pre žiakov príťažlivej výučbe je i projektové vyučovanie. Takýto spôsob práce dáva priestor na množstvo rôznorodých činností, v ktorých prepájame teoretické vedomosti s praktickými aktivitami. V rámci vyučovania prechádzame množstvom literatúry, hier, cvičení, ale najmä spájaní s realitou, so stretnutiami so skutočnými odborníkmi. Projektové vyučovanie dáva okrem iného i obrovský priestor na získavanie celistvých poznatkov s objasnením súvislostí a náväznosti teórie s praxou.

V OPS podávam ukážku projektového vyučovania z oblasti požiarnej ochrany. Táto téma je zaradená v učive vlastivedy na prvom stupni základnej školy. Z dôvodu narastania potreby prevencie predchádzať vzniku požiarov, rozvíjať schopnosti žiakov vedieť správne reagovať pri nepredvídaných situáciách (v dedine, kde učím bolo napríklad potrebné zvládnuť rozsiahle záplavy) nás v našej škole viedli k zaradeniu tejto oblasti v školskom vzdelávacom programe i do obsahu regionálnej výchovy. Záchranné práce patria k dôležitým oblastiam prípravy pre život žiaka a zároveň je to téma pre žiakov príťažlivá, lákavá a zaujímavá.

Naša škola má vytvorené veľmi dobré partnerské vzťahy s členmi okresného hasičského a záchranného zboru, preto nie je problém s organizovaním besied, praktických ukážok z činnosti hasičov a ich odborného výkladu s prispôsobením veku žiakov.

Vzhľadom na príťažlivosť témy pre žiakov je možné život hasičov využiť nie iba na hodinách vlastivedy, čoho dôkazom je i mnou vytvorený projekt. Vzhľadom na to, že priebeh jednotlivých aktivít a poznatky, ktoré prostredníctvom nich žiaci získali boli prínosné, rozhodla som sa s mojou skúsenosťou podeliť s ostatnými vyučujúcimi prvého stupňa základnej školy. Chcem poskytnúť moje pozitívne, ale i negatívne postrehy z napĺňania cieľov uvedeného projektu. Verím, že bude vhodnou metodickou pomôckou, prostredníctvom ktorej spoločne prispejeme k zlepšeniu osvojenia pravidiel bezpečného správania sa pri rôznych činnostiach, k nadobudnutiu sebakontroly správania sa žiakov, aby nespôsobili požiar, prípadne vedeli správne reagovať pri jeho vypuknutí.

Chcela by som tiež poukázať na možnosti efektívnej spolupráce učiteľa so žiakmi, rodičmi a príslušnými odborníkmi z oblasti požiarnej ochrany, nakoľko bez súladu spomenutých strán by sme mohli stanovené ciele splniť len čiastočne.

1 Opis OPS

1.1 Kontext a rámec

Vo vytvorenej OPS ponúkam ucelený projekt z prevencie v oblasti požiarnej ochrany. Nebude spracovaný len formou opisu jednotlivých úloh na vyučovaní, ale mojou snahou je podať celkový prehľad postupných krokov pred realizáciou, počas priebehu a následne po ukončení projektu.

Projektovú formu som zvolila najmä z toho dôvodu, že je to moja osvedčená skúsenosť z pedagogickej praxe. Pri vyučovaní touto formou sa stráca u žiakov stres zo školských povinností. Nie je to z dôvodu, že by som žiakom odpúšťala plnenie úloh, prípadne, že by som znižovala náročnosť vyučovania. Stres nenastupuje preto, že žiakov natoľko pohltia jednotlivé aktivity, že si neuvedomujú proces učenia, mení sa im na hru. Celistvosť projektu zasa motivuje žiakov, sú zvedaví na ďalšie pokračovanie a tešia sa na konečný výstup.

Projekt som realizovala so žiakmi druhého ročníka základnej školy. Prepojila som vyučovacie hodiny slovenského jazyka, matematiky, vlastivedy, prírodovedy, telesnej, hudobnej, výtvarnej a etickej výchovy.

Veľmi dôležitou časťou bola príprava na uskutočnenie jednolivých aktivít. Vzhľadom na to, že o tejto oblasti v používaných učebniciach pre daný ročník nájdeme len veľmi málo vhodných textov a cvičení, bolo nutné všetky potrebné didaktické materály vytvoriť svojpomocne.

Nemožno tiež opomenúť, že nám veľmi pomohla vlastná spolupráca s profesionálnymi príslušníkmi hasičského a záchranného zboru. Umožnili nám návštevu na ich odbornom pracovisku, kde sme sa zoznámili s ich činnosťou a príslušnou technikou. Najväčším prínosom však bolo to, že si žiaci mali možnosť vyskúšať rôzne praktické úkony zo života hasičov a záchranárov.

Špecifiká cieľovej skupiny

Vytvorený projekt je určený pre žiakov základej školy. Bol realizovaný v druhom ročníku, ale po menších úpravách je možné ho uskutočniť i v ostatných ročníkoch prvého stupňa ZŠ. Bolo by potrebné upraviť obsah cvičení podľa štandardu pre príslušný ročník. Napríklad v príkladoch z matematiky som využívala numerické sčítanie a odčítanie v obore do sto. V prvom ročníku by som ich zamenila za príklady v obore do dvadsať a podobne.

Projekt je vytvorený na využívanie priamo na vyučovaní. Nie je však vylúčené, že podobným spôsobom je možné postupovať napríklad pri výchovnej činnosti v školskom klube detí.

Vzhľadom k časovej náročnosti projektu by bola realizácia s väčším počtom žiakov v triede ťažšie uskutočňovaná, preto jeho obsah by bolo možné využiť v rámci záujmového útvaru „Malí hasiči“. Navštevovali by ho žiaci, ktorí majú o túto oblasť záujem a majú chuť rozvíjať svoje poznatky i v mimovyučovacom čase.

Cieľom OPS je vytvoriť ucelený projekt zameraný na prevenciu požiarnej ochrany. Prostredníctvom neho žiaci získajú nasledovné kompetencie:

- žiak si osvojí pravidlá bezpečného správania sa pri rôznych činnostiach tak, aby nespôsobil požiar,
- vie správne reagovať pri vypuknutí požiaru,
- vie privolať hasičov,
- vie, kde sa v jeho obci nachádza hasičská zbrojnica,
- vie opísať prácu hasičov počas zásahu.

Zároveň prispeje k rozvoju v oblasti informačných, učebných, kognitívnych, interpersonálnych, komunikačných a personálnych kompetencií žiakov.

Zo strany vyučujúceho je potrebný tvorivý prístup, schopnosť tvorby nových učebných materiálov, zručnosť v prepájaní poznatkov jednotlivých predmetov navzájom, ale najmä veľka dávka organizačných schopností.

Prínosy OPS

Mojou snahou je, aby tento ucelený projekt slúžil ako metodický materiál pedagógom. Prostredníctvom takéhoto spôsobu výučby poskytujem spôsob hravej, zábavnej a príťažlivej formy vyučovania. Žiakom sú poznatky podávané komplexne, prepájaním teórie s praxou. Využívané sú rozmanité formy aktivít. Žiaci získavajú nové vedomosti vlastnou aktivitou. V edukačnom procese sa prakticky prepájajú poznatky z predmetov navzájom. Naskytuje sa priestor pre spoluprácu žiak- škola- rodičia- špecialisti.
Verím, že obsah OPS bude prínosom i pre akreditované programy MPC vytvorené v rámci národného projektu Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov, ako napríklad: Projekt ako nástroj aktívneho učenia sa žiakov v oblastiach - Človek a príroda a Príroda a spoločnosť, Regionálna výchova v primárnom vzdelávaní, Kooperatívne vyučovanie na 1. stupni ZŠ, Projektové vyučovanie v edukačnom procese.

2 PROJEKTOVÉ VYUČOVANIE

2.1 Charakteristika projektového vyučovania

Projektové vyučovanie sa spája s poprednými predstaviteľmi americkej pragmatickej pedagogiky J. Deweym a W. H. Kilpatrickom, ktorí ho rozpracovali ako prostriedok demokratizácie a humanizácie výučby a školy.
Hlavným cieľom je výchova k samostatnosti a vlastnej zodpovednosti. Orientuje sa hlavne na žiaka, ktorý sa učí na základe svojich schopností, záujmov a potrieb. Problémy, ktoré sa v projektovom vyučovaní riešia vychádzajú zo života, z mimoškolských skúseností. Ich riešenie si vyžaduje poznatky z viacerých vyučovacích predmetov.
Zelina (2000) vidí hlavnú výhodu projektovej metódy v systematickom a integrálnom učení. Projekt v sebe integruje myslenie, intuíciu, city, zmyslové poznanie a motiváciu. Prepája matematický, logický a verbálny prístup, muzikálny a telesný rozvoj, rôzne didaktické postupy, skúsenosti s poznaním, žiakov, rodičov, učiteľov a školu so svetom, žiakov v spoločnej činnosti.
Projektové vyučovanie je vhodné pre všetkých žiakov, či nadaných alebo pomalšie chápajúcich.

Ciele a princípy projektového vyučovania

Ciele projektového vyučovania Petrašková (2007) charakterizuje nasledovne:

- *priblížiť školu k životu*,
- *zmeniť systém osvojovania si poznatkov* – žiaci nezískavajú nové poznatky iba z učebníc a od učiteľa, ale riešia projektové úlohy,
- *zmeniť organizačné formy vyučovania* – limitovaný je len termín ukončenia projektu,
- *identifikovať žiakov s učebnými cieľmi* – orientácia vyučovania na ich potreby a život.

Kasíková (1993) opísala základné princípy projektového vyučovania v siedmych krokoch:

1. prihliadať na potreby a záujmy žiakov – žiaci sú aktívni, získavajú nové poznatky a skúsenosti, cítia potrebu vlastnej zodpovednosti, sebarealizácie,
2. zreteľ na aktuálnu tému – učiteľ musí poznať záujmy žiakov, s ktorými ide projekt realizovať,
3. interdisciplinarita – ponúka celkové poznanie,
4. sebaregulácia pri učení – žiak plánuje, realizuje a hodnotí svoj projekt prostredníctvom svojich vedomostí , schopností a zručností,
5. orientácia na produkt – práca na projekte prináša určitý produkt, ktorým potvrdzuje zmysel učenia,
6. skupinová realizácia – tímová práca učí spolupracovať,
7. spoločenská relevantnosť – spája školu so životom okolia a spoločnosťou.

Etapy projektového vyučovania

Príprava projektu
Najdôležitejšou časťou je výber témy, ktorá žiakov zaujme. Je potrebné určiť cieľ projektu a konzultovať ho so žiakmi, poprípade aj s rodičmi a organizáciami, ktoré sa

budú na realizácii podieľať. Nasleduje rozdelenie úloh v skupinách. Určíme si aj metódy a formy práce, ktoré budeme využívať počas trvania projektu.

Realizácia projektu
Žiaci pracujú na projekte, riešia úlohy a čiastkové problémy. Učiteľ vystupuje ako poradca, konzultant a organizátor.

Vyhodnotenie projektu
Poslednou etapou je samotná prezentácia prác. Žiaci prezentujú svoje výsledky pred celým kolektívom. Nasleduje spoločné hodnotenie žiakmi a učiteľom.
Veľmi dôležitou a neodmysliteľnou časťou projektového vyučovania je hodnotenie. Do úvahy berieme nielen samotnú aktivitu a prácu pri realizácii, ale aj prípravu projektu, spoluprácu v skupine, konzultácie s učiteľom. Učiteľ hodnotí každú čiastkovú úlohu, a to písomne alebo slovne. Nesmieme zabudnúť aj na sebahodnotenie, ktoré dokážu zvládnuť aj najmladší žiaci.

2.2 Rozdiely medzi tradičným a projektovým vyučovaním

Podľa Petraškovej (2006) má projektové vyučovanie oproti koncepcii tradičného vyučovania zásadné rozdiely:
- v cieľoch – rešpektuje sa jedinečná osobnosť žiaka,
- v obsahu – môžeme ho upravovať,
- v postupoch, metódach a formách – rozvíjajú tvorivosť žiakov, dôležitá je aktivita a spolupráca,
- v organizácii predmetov – je povolená integrácia predmetov,
- v postavení žiaka – môže zasahovať do vyučovacieho procesu, využíva sa jeho tvorivosť, spontánnosť, nápaditosť a originalita,
- v postavení učiteľa – je organizátorom, poradcom a konzultantom,
- v postavení rodičov vo vzťahu ku škole – majú možnosť účasti na vyučovaní, aktívna spolupráca.

Výhody projektového vyučovania

- využíva medzipredmetové vzťahy,
- rozvíja komunikačné schopnosti žiaka,
- vytvára zaujímavé, inšpirujúce a tvorivé prostredie, ktoré podporuje rast osobnosti žiaka,
- učí žiakov hľadať informácie, triediť ich, zvažovať ich význam pre riešenie problému,
- uvoľňuje zvedavosť žiakov, chuť skúmať, hľadať a vymýšľať,
- žiaci riešia praktické úlohy z reálneho života,
- žiak je súčasťou tímu. Jednotliví členovia si navzájom pomáhajú, radia si, spoločne riešia vzniknuté problémy, učia sa spolupráci,
- sami získavanú určené údaje,
- rozvíja sa zmysel pre osobnú zodpovednosť, svedomitosť, precíznosť, dôslednosť, samostatnosť,
- pri projektovom vyučovaní pociťujú úspech aj najslabší žiaci,
- žiak si môže sám organizovať rôzne činnosti, udáva si svoje individuálne tempo,
- učia sa prezentovať, obhajovať a hodnotiť,

- učiteľ a žiak sa stávajú partnermi, ktorým ide o spoločný cieľ,
- poznatky získané touto formou sú trvalé, zažité a ľahko obnoviteľné.

Nevýhody projektového vyučovania

- vyžaduje dobre premyslenú organizáciu a riadenie výchovno- vzdelávacieho procesu,
- vysoká tvorivosť učiteľa,
- odhad časového trvania projektu,
- je nevyhnutné mať možnosť voľne disponovať s časom,
- učiteľ musí mať improvizačné schopnosti, aby vedel pohotovo reagovať na nečakané reakcie žiakov,
- priestorové podmienky,
- materiálno – technické vybavenie školy.

3 OCHRANA PROTI POŽIAROM

Ochrana človeka pri mimoriadnych situáciách pripravuje na dopad možných následkov pri živelných pohromách a pri ďalších mimoriadnych udalostiach. Mimoriadne situácie typu požiaru, alebo dopravných nehôd sa stávajú každodennou realitou. Každý z nás sa s takouto situáciou môže stretnúť, či už ako postihnutý, alebo ten, kto poskytuje potrebnú pomoc.

Vieme, že požiare vznikajú zväčša z dôvodov nedbalosti, neopatrnosti, alebo úmyselného zavinenia ľudí. Každoročne spôsobujú veľké škody. Často pri nich dochádza k poškodeniu zdravia, niekedy až k strate života.

K možnostiam zníženia vzniku požiarov z nedbanlivosti, neopatrnosti, ale niekedy i z dôvodu nepoznania dôsledkov, ktoré je možné svojim správaním spôsobiť, je dôležitá intenzívna prevencia najmä u žiakov v školskom veku.

Je potrebné oboznámiť žiakov so základnými predpismi, jednoduchými popismi princípov horenia a nebezpečných splodín, ktoré vznikajú pri horení v priebehu požiaru. Zároveň spoznať možnosti a spôsoby hasenia požiaru, druhy hasiacich prístrojov, ich použitie, základné popisy činnosti jednotiek požiarnej ochrany pri mimoriadnych udalostiach, až po základy prvej pomoci a zdravovedy.

Žiaci by sa mali dozvedieť o nebezpečenstve horľavých látok v domácnosti, taktiež o nebezpečiach, ktoré na nás číhajú prílivom bežne používanej spotrebnej elektroniky. Vhodné je upozornenie na nebezpečie odpaľovania petárd, horiacich ohorkov od cigariet, či nesprávne zaobchádzanie so zápalkami, zapaľovačmi, alebo podomácky vyrobených výbušnín.

Nesmieme zabudnúť na vysvetlenie významu telefónnych liniek záchranného systému. Každé zneužívanie, blokovanie linky môže spôsobiť neskorý príchod záchranných zložiek na miesto nehody, či požiaru a tým spôsobiť straty na majetkoch a čo viac na ľudských životoch.

Zaujímavou časťou v tejto oblasti je faktor strachu, ktorý je jedným z pocitov človeka vo vyhranených stuáciách, ako sú napríklad požiar, autonehoda, alebo živelná pohroma. Strach je prirodzenou skúsenosťou človeka. Plní ochrannú funkciu, je nepostrádateľným k prežitiu. Vyburcuje opatrnosť, pomáha realistickejšie odhadnúť nebezpečenstvo. Bez obáv a strachu by vlastne ľudstvo neprežilo.
Strach však zároveň človeka vyzýva k jeho prekonávaniu. Sebavedomo a dobrovoľne sa postaviť proti svojmu strachu, predpokladá dôveru vo svoje vlastné sily. Ak sa nám strach podarí spracovať, posilňujeme tak svoje vlastné sebavedomie a sebahodnotenie.

Celý edukačný proces by mal viesť k tomu, aby žiak získal kladný vzťah, úctu a do určitej miery i rešpekt k záchranárskym povolaniam.

Pri mojej práci mi veľmi napomáha metodický materiál, ktorý som našla na internetovej stránke www.hasik.cz.

4 PLNENIE PROJEKTU

4.1 Prípravná časť projektu

Téma	Ročník
Vzdelávacia oblasť: vlastiveda **Príroda a spoločnosť:** prírodoveda, vlastiveda **Jazyk a komunikácia:** slovenský jazyk a literatúra **Matematika a práca s informáciami**: matematika, informatická výchova **Človek a hodnoty**: etická výchova **Umenie a kultúra:** výtvarná výchova, hudobná výchova **Zdravie a pohyb:** telesná výchova **Tematický celok**: Môj rodný kraj a čo sa v ňom deje **Cieľ:** Poznať základy prevencie požiarnej ochrany. **Časové trvanie projektu:** 1 týždeň **Prierezové témy**: *Mediálna výchova* – práca s internetom *Dopravná výchova* – dodržiavanie dopravných predpisov počas exkurzie *Environmentálna výchova* - ochrana životného prostredia *Regionálna výchova*– spoznávanie záchranných zložiek v regióne *Tvorba projektu a prezentačné zručnosti* – získanie samostatných schopností a zručností pri tvorbe projektu **Metódy:** *Verbálne:* rozhovor, opis, beseda, braistorming, pojmová mapa *Praktické činnosti*: vyhľadávanie informácií, tvorba vlastných projektov, kresba, dramatizácia **Formy:** exkurzia, skupinová práca, samostatná práca, práca vo dvojiciach **Prostriedky**: počítače, pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, pracovný list	**Druhý ročník primárneho vzdelávania**

Upozornenia k prípravnej časti projektu

1. Pri tvorbe obsahovej náplne je potrebné vychádzať z obsahu učiva v danom ročníku. Vychádzame z vekových, ale i individuálnych schopností žiakov v triede. Podľa potreby je nutné úlohy diferencovať pre mimoriadne aktívnych žiakov, prípadne pre žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími problémami.

2. Je nutné vytvárať úlohy a aktivity vychádzajúce z doteraz získaných kompetencií žiakov, postupovať od známeho k novému s využívaním najmä praktických a objaviteľských činností.

3. Vzhľadom na vek v edukačnom procese nesmieme zabúdať na zapojenie čo najväčsieho množstva zmyslov. Z toho nám vyplýva využívať množstvo názorných a manipulačných pomôcok. Najvhodnejšie je používať predmety z praxe.

4. Dôležitá je dôsledne premyslená organizácia, nakoľko napĺňanie projektu sa neuskutočňuje v klasickom vyučovaní. Vyučovacie hodiny sa spájajú do blokov. Samotné aktivity sú odlišné od bežných školských úloh, čo si tiež vyžaduje správnu organizáciu.

5. Úlohy sú plnené vo veľkej miere pohybom žiakov a mimo priestorov školy. Tieto faktory zvyšujú požiadavku na bezpečnosť pri práci.

6. Vyučujúci si musí zvážiť rozsah úloh, ktoré je schopný zvládnuť sám. Pri činnostiach, ktoré si vyžadujú vyššiu odbornosť si zaistí pomoc odborníkov. V našom projekte som tieto činnosti zabezpečila nasledovne:

Učiteľ – tvorba obsahu projektu, metodických a didaktických materiálov, predbežný časový plán, organizácia žiakov, poučenie o bezpečnosti žiakov, celková organizácia priebehu projektu.

Rodič – finančný príspevok na cestovné, zaistenie správneho oblečenia, sprostredkovanie návštevy hasičskej stanice.

Členovia hasičského a záchranného zboru – odborné ukážky techniky, materiálu, činností, praktické cvičenia so žiakmi.

4.2 Realizácia projektu

Priebeh projektu na vyučovacích hodinách

Projekt sme plnili 1 týždeň na 13 vyučovacích hodinách s jedenástimi žiakmi 2. ročníka neplnoorganizovanej ZŠ v Dražkovciach. Jednotlivé aktivity sme uskutočnili v priestoroch školy (trieda, PC učebňa) a v hasičskej stanici v Martine. Počas projektu sme spolupracovali s rodičmi a pracovníkmi hasičského a záchranného zboru v Martine.

INFORMATICKÁ VÝCHOVA – 1 hod.

Cieľ: Oboznámiť žiakov s cieľom a obsahom projektu.
Vyhľadať obrázky na tému hasiči na internete.

Vstup:
- žiak ovláda základy práce s PC,
- vie vyhľadať obrázok na internete,
- pozná pojmy hasič, hasičská stanica, hasičské auto.

Priebeh:
- žiakov som motivovala skladaním obrázku martinskej hasičskej stanice v programe Jigs@wPuzzle2. Obrázok skladali spoločne na interaktívnej tabuli. V úvode som neprezradila, čo na obrázku poskladajú.

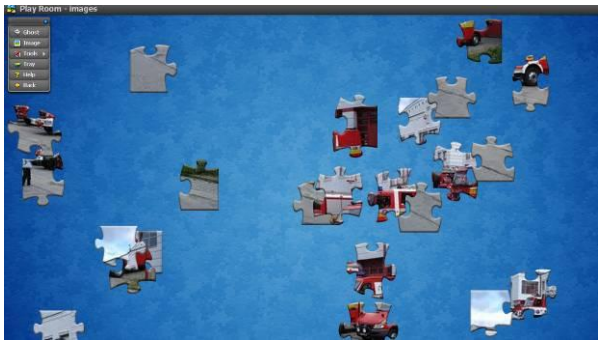

Obrázok 1 Puzzle pred zložením

Obrázok 2 Zložený obrázok
Prameň: http://www.hasici.tym.sk/HS_MT.htm

- po poskladaní obrázku žiaci hádali, čo vidia na fotografii,
- nasledoval rozhovor o tom, čo žiaci o hasičoch vedia. Postupne som ich naviedla na spoločné formulovanie cieľov a úloh projektu.
- Žiaci pracovali v skupinách–na internete vyhľadávali obrázky na témy:
- Kde všade pomáhajú hasiči?
- Akú výstroj potrebujú hasiči pri zásahu?
- Aké autá používajú hasiči?
- vytlačili si svoje práce, odprezentovali ich a urobili výstavku v triede.

Získané kompetencie:
- žiak vie poskladať puzzle v programe Jigs@wPuzzle2,
- vie sumarizovať svoje doterajšie poznatky,
- formuluje ciele a úlohy,
- zdokonaľuje sa vo vyhľadávaní obrázkov na internete,
- dokáže vytlačiť obrázky z internetu,
- vie pomenovať hasičskú výstroj a situácie, kde pomáhajú hasiči.

Poznámka:
Pri príprave tejto hodiny je potrebné uvedomiť si jej hlavný cieľ, ktorým je najmä motivácia žiakov k plneniu úloh projektu. Môžeme ju nazvať motivačná hodina. Ak nemáme podmienky pre tento typ motivačnej hodiny, môžeme ju nahradiť napríklad

hodinou čítania. Nové informácie tak budú žiaci vyhľadávať nie na internete, ale v encyklopedickej literatúre.
Ja som volila túto formu, nakoľko v triede je malý počet žiakov, všetci navštevovali v prvom ročníku počítačový krúžok, a tak im nerobí problém splniť tieto úlohy.

ČÍTANIE – 1 hod.

Cieľ: Prostredníctvom literárneho textu pochopiť potrebu duchaprítomného správania sa v prípade požiaru.

Vstup:
- žiak má základné čitateľské zručnosti,
- vie vypracovať pracovný list,
- dokáže rozpoznať vzniknutý požiar.

Priebeh:
- spoločne sme čítali úryvok z príbehu Veľký objav od autorky Gabriely Futovej (viď. príloha 1). V tejto fáze som sa snažila vystriedať pri čítaní všetkých žiakov. Chyby pri čítaní si opravovali žiaci navzájom. Keďže mám v triede i žiaka so ŠVVP, čítal ako prvý a do konca príbehu som nevyžadovala, aby zrakom sledoval čítanie ostatných spolužiakov. Stačilo, keď text vnímal sluchom. Na túto formu práce sme zvyknutí. Jedná sa o žiaka, ktorý takýmto spôsobom dokáže vnímať obsah prečítaného textu.
- po prečítaní textu sme viedli rozhovor o obsahu prečítaného. Žiaci odpovedali na otázky:
    - Čo išli nakupovať mama s chlapcom do obchodu?
    - Čo nosí suseda na hlave?
    - Ako sa volá pani suseda?
    - Odkiaľ sa valil dym?
    - Čo začalo v byte horieť?
    - Akou farbou bola namaľovaná izba?
    - Aké číslo vytočíš, ak chceš privolať hasičov?
- žiaci vyhľadávali neznáme slová v texte, vysvetľovali ich význam a vytlieskavali na slabiky,
- docvičovali sme čítanie so slabšími žiakmi, šikovnejší si čítali celý príbeh v knižke,
- tvorili sme spoločnú osnovu:
    1. Cesta do obchodu
    2. Suseda sa hnevá
    3. Záchrana Natálky
    4. Mamine čarovanie
    5. Príchod hasičov
- samostatná práca – žiaci vypracovali pracovný list. V prípade problémov som žiakom poradila.
- nasledovala kontrola vypracovaného pracovného listu. V druhom cvičení si precvičili schopnosť sebakontroly. Ak vyriešili úlohu bezchybne, našli slovo SPRÁVNE.

Ukážka pracovného listu:

Gabriela Futová **VEĽKÝ OBJAV**

1. Vyfarbi predmety, ktoré mali pri sebe hasiči, keď išli hasiť požiar.

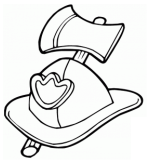

2. Zakrúžkuj správnu možnosť. Označené písmená napíš na čiaru pod úlohami.

Mama s chlapcom išli do obchodu nakupovať:

J) chlieb	S) topánky	K) banány

Suseda nosí na hlave:

A) hniezdo	Z) sponku	P) natáčky

Pani suseda sa volá:

R) Strakatá	I) Straková	O) Strokotá

Dym sa valil spod:

Á) dverí	É) koberca	Í) okna

V byte začal horieť:

R) koberec	V) stôl	S) počítač

Izba bola namaľovaná farbou:

L) modrou	A) zelenou	N) žltou

Ak chceš privolať hasičov, vytočíš číslo:

A) 146	E) 150	T) 865

---

3. Očísluj v správnom poradí vety pri volaní hasičov:

	Porozprávaj, čo vidíš.
	Povedz svoje meno.
	Čakaj na ďalšie otázky od hasičov.

Povedz svoju adresu.

Získané kompetencie:

- žiak pozná pojem osnova,
- vie vykonať sebakontrolu cvičenia v pracovnom liste,
- dokáže privolať hasičov.

Poznámka:
Ak sa chceme zamerať na rozvoj komunikačných zručností a fantázie žiakov, môžeme pri prvom čítaní príbehu čítať text po častiach. Po každej časti žiaci rozprávajú, ako by sa mohol príbeh rozvíjať.

ETICKÁ VÝCHOVA – 1 hod.

Cieľ: Vedieť správne reagovať pri nepredvídanej situácii.

Vstup:

- žiak vie rozoznať nebezpečnú situáciu,
- pozná svoje príjemné a nepríjemné pocity.

Priebeh:

- sedeli sme v kruhu a rozprávali o svojich pocitoch – Ako sa cítiš, keď zbadáš oheň? Navádzala som žiakov najmä na vyjadrenie pocitu strachu – kedy mali strach, z čoho, ako sa im podarilo situáciu zvládnuť.
- práca v skupinách – modelové situácie
- žiaci v skupinách nacvičovali krátke improvizácie na tému Privolanie hasičov. Po odohraní všetkých skupín sme uskutočnili rozhovor, či každá skupina postupovala správne. Zamerali sme sa na nahlásenie všetkých potrebných údajov dispečérovi – meno, odkiaľ volá, čo horí, kde sa požiar nachádza. Upozornila som žiakov, že telefón nemáme položiť dovtedy, pokým sa nás telefonista neprestane vypytovať na dôležité údaje. Medzitým vyštartovali hasiči, telefonista ich informuje o najbližšej ceste k požiaru. Sledovali sme i používanie telefónnych čísel 112, 150, 155, 158.
- ďalšou úlohou skupiny bolo k obrázkom s horiacim ohňom priradiť usmiateho smajlíka v prípadoch, keď nám oheň pomáha. Smutného smajlíka priradili k obrázkom, keď oheň spôsobuje škody.
- na základe získaných skúseností z modelových situácií a určovania pozitívnych a negatívnych vplyvov ohňa si samostatne do zošita napísali a správne vybrali z možností ľudového príslovia:

Oheň je dobrý sluha, ale zlý
- pomocník
- pán
- kamarát

Získané kompetencie:

- žiak vie rozoznať, kedy nám oheň pomáha a kedy škodí,
- vie správne reagovať, keď zistí, že niekde vypukol požiar,

- dokáže privolať pomoc hasičov,
- napriek nepríjemným pocitom pri požiari sa snaží zachovať rozvahu.

Poznámka:
Zvolené aktivity môžu u citovo labilnejších žiakov vyvolať silné negatívne emócie. Učiteľka tu musí byť pripravená zvládnuť korigovanie tejto nepredvídanej situácie s využitím veľkej dávky pedagogického taktu. Mierne sa dostáva do role terapeuta. Ak sa na túto úlohu učiteľka necíti, je vhodné privolať si na vyučovaciu hodinu pomoc odborníka- školského psychológa, školského špeciálne pedagóga, prípadne odborného zamestnanca poradenského centra.

MATEMATIKA – 1 hod.

Cieľ: Nacvičiť riešenia úloh zamerané na zbieranie a zoskupovanie údajov.

Vstup:
- žiak vie samostatne uvažovať a riešiť problém v úlohách z reálneho života,
- dokáže vytvoriť plán riešenia úlohy,
- vie vytvoriť postup pri riešení úloh,
- pozná náročnosť telesného výkonu hasičov.

Priebeh:
- Žiaci sa hrali na hasičov. Plnili dve úlohy, ktoré boli súčasťou výcviku hasičov. Každý žiak dostal na papieri nakreslené dve tabuľky, do ktorých zapisoval svoje výkony.

Úloha č.1
HOD NA CIEĽ
V triede visel terč vyrobený z látky. Každý žiak hádzal tromi loptičkami (loptičky majú po obvode suchý zips, ktorým sa pripli o terč). Hodnota bodov na terči bola 10, 20, 30.
Po úspešnom absolvovaní úlohy si žiaci zapísali svoje výsledky do tabuľky. Nakoniec si vypočítali súčet všetkých hodov.

1. hod	2. hod	3. hod	Spolu

Úloha č.2
ZÁCHRANCA
V triede som umiestnila bábiku, ktorá plakala. Žiak mal zaviazané oči, čím sme nacvičovali hľadanie osoby v tme. Úlohou žiaka bolo nájsť bábiku v čo najkratšom čase. Za splnenie úlohy mohol získať 20 bodov. Za každých 10 sekúnd bol žiakovi odpočítaný trestný bod. V závere si vypočítali získané body a zapísali do tabuľky.

Plný počet bodov	Trestné body	Získané body
20		

- spoločná práca – zoskupovanie údajov do tabuľky nakreslenej na tabuli.

Po splnení úloh si žiaci pripravili svoje zápisky a údaje zapísali do tabuľky pripravenej na tabuli.

	1. úloha	2. úloha
Adrián		
Mimi		
Dávid		
Andrej		
Ema		
Laura		
Nina		
Radka		
Jakub		
Patrik		
Dominik		

Žiaci spoločne odpovedali na otázky:

1. úloha:
Kto získal v hode najviac bodov?
Kto sa umiestnil na 3. mieste?
Porovnaj svoj výsledok s výsledkom svojho kamaráta.

2. úloha:
Kto zachránil bábiku bez získania trestných bodov?
Vymenujte piatich najlepších záchranárov.

- Na základe predchádzajúcich cvičení žiaci riešili podobným postupom slovnú úlohu určenú na samostatnú prácu. Riešenie zapisovali do svojich zošitov. Súčasťou riešenia bol i zápis údajov do tabuľky.

Pondelok	
Utorok	
Streda	
Štvrtok	
Piatok	
SPOLU	

Slovná úloha:
Hasiči prešli v **pondelok** 20 km, v **utorok** o 5 km menej ako v pondelok, v **stredu** 11 km, vo **štvrtok** 25 km a v **piatok** o 10 km viac ako v stredu.
Koľko kilometrov prešli hasiči za všetky dni spolu?

Žiaci, ktorí úlohu vypočítali správne, boli ohodnotení známkou.

Získané kompetencie:
- žiak pozná postup riešenia aplikačných úloh,
- dokáže vyhľadávať, používať a spracovávať získané informácie a údaje,
- dokáže svoj výkon porovnať s ostatnými spolužiakmi.

Poznámka:
Vzhľadom na to, že v matematike bývajú medzi žiakmi výrazné rozdiely v rýchlosti počítania je potrebné pre šikovných žiakov pripraviť ďalšie úlohy. Ja som mala pripravenú takúto úlohu:
Aďo sa veľmi chcel stať hasičom. Preto robil každý deň drepy. V pondelok urobil 15 drepov, v utorok o 15 viac ako v pondelok, v stredu o 20 viac ako v pondelok, vo štvrtok 5 a v piatok o 10 viac ako vo štvrtok. Koľko drepov urobil Aďo spolu?

SLOVENSKÝ JAZYK – 1 hod.

Cieľ: Utvrdiť učivo o hláskach.

Vstup:
- žiak ovláda pojem hláska,
- vie rozdeliť hlásky na samohlásky a spoluhlásky,
- má slovnú zásobu z oblasti požiarnej ochrany.

Priebeh:
- spoločná práca – žiaci spoločne vytvárali pojmovú mapu na tabuli, kde v strede bolo slovo HASIČ. Po ukončení aktivity nasledovali ďalšie úlohy pre žiakov:

Modrou farbou zakrúžkuj jednoslabičné slová.
Zelenou farbou zakrúžkuj dvojslabičné slová.
Podčiarkni slová, ktoré sa začínajú na mäkkú spoluhlásku.
Do červeného rámika daj slová, ktoré sa končia na krátku samohlásku.
K slovám, ktoré sa začínajú na tvrdú spoluhlásku, nakresli plamienok.

- v ďalšej časti žiaci pracovali vo dvojiciach. Úlohou bolo poskladať rozstrihané vety na tému „Čo robia hasiči?“

A	ZVIERATÁ	ĽUDÍ	ZACHRAŇUJÚ						
DOPRAVNÝCH	PRI	POMÁHAJÚ	NEHODÁCH						
VYLIATY	BENZÍN	ODSTRAŇUJÚ	A	OLEJ					
PRI	SPADNUTÉ	BÚRKACH	STROMY	ODSTRAŇUJÚ					
VODU	PIVNÍC	POVODNIACH	PRI	Z	ODČERPÁVAJÚ				

- po zložení vety si vetu prepísali do zošita a vypracovali nasledujúce úlohy:

V druhom slove vyznač mäkké spoluhlásky zelenou farbičkou.
V poslednom slove vyznač tvrdé spoluhlásky modrou farbičkou.

Do oranžového krúžku daj slová, ktoré majú viac ako dve samohlásky.

- keď žiaci úlohy vypracovali, cvičenie si navzájom skontrolovali a opravili.
- Poslednú úlohu vypracovali žiaci ako samostatnú prácu so sebakontrolou. Dostali pracovný list so slovami. V niektorých slovách chýbalo i/í – y/ý, úlohou žiakov bolo ich správne doplniť. Keď mali cvičenie správne doplnené, vyfarbovali slová, ktoré sa spájajú s prácou hasiča. Ak úlohu vypracovali bezchybne, vymaľovali číslo 150.

kn__ha	pož__ar	kvet__	zbrojn__ca	Záchrana	c__buľa	č__tanka	autožeriav	časopis
Prilba	rebrík	práčka	h__drant	sl__vka	hračk__	pomoc	lopta	pílka
sl__mák	voda	h__d__na	Pena	Hasiť	televízor	had__ca	koč__k	vrtuľn__k
k__no	sekera	c__trón	t__ždeň	vyslobod__ť	ž__rafa	d__m	jogurt	poplach
š__pka	vys__elačka	jablko	ch__ba	chrán__ť	mydlo	maják__	koberec	ohn__sko
Sviečka	vel__teľ	jež__baba	siréna	liek__	koš__k	ud__ca	rukavice	pero

Správnosť vypracovaného cvičenia si žiaci spoločne skontrolovali na interaktívnej tabuli.

Kniha	požiar	kvety	zbrojnica	Záchrana	cibuľa	čítanka	autožeriav	časopis
Prilba	Rebrík	práčka	hydrant	Slivka	hračky	pomoc	lopta	pílka
Slimák	Voda	hydina	pena	Hasiť	televízor	hadica	kočík	vrtuľník
Kino	Sekera	citrón	týždeň	vyslobodiť	žirafa	dym	jogurt	poplach
Šípka	vysielačka	jablko	chyba	Chrániť	mydlo	majáky	koberec	ohnisko
Sviečka	Veliteľ	ježibaba	siréna	Lieky	košík	udica	rukavice	pero

Získané kompetencie:

- žiak vie určiť druh samohlásky a spoluhlásky v slove,
- rozlišuje počet a kvantitu slabík v slovách,
- dokáže určiť poradie slov vo vete,
- vie správne doplniť i/í – y/ý v slovách,
- vie vyhľadať slová patriace k téme hasiči,
- pozná význam čísla 150.

Poznámka:
Oblasť prevencie požiarnej ochrany je vďačnou témou pre slohové cvičenia zamerané na rozvoj komunikačných schopností, rozširovanie slovnej zásoby, nácviku slohového postupu opis alebo rozprávanie. Žiaci radi vytvárajú i krátke správy do novín o požiaroch.

PRÍRODOVEDA – 1 hod.

Cieľ: Vytvoriť poster na tému „Voda – pomocník a nepriateľ".

Vstup:

- žiak pozná spôsoby znečistenia vôd,

- chápe význam starostlivosti o prírodu a životné prostredie,
- pozná hasenie požiaru vodou.

Priebeh:

- žiaci mali na domácu úlohu priniesť obrázky, prípadne informácie na tému voda. Pred spolužiakmi rozprávali o materiáloch, ktoré sa im podarilo nazbierať.
- rozdelili sa do skupín a vytvárali postery. Triedili prinesené obrázky a materiály, ktoré znázorňovali vodu ako pomocníka a ako nepriateľa.
- po vytvorení posterov odprezentovali svoju prácu pred ostatnými skupinami.

Vzhľadom na to, že to boli žiaci druhého ročníka ani v jednej skupine nezaradili vodu ako nepriateľa pri hasení požiaru. Tento moment som využila na vysvetlenie, kedy sa oheň môže a kedy nemôže hasiť vodou. V náväznosti na túto informáciu som oboznámila žiakov s druhmi hasiacich prástrojov.

- v priestoroch školy sme vyhľadávali hasiace prístroje. Zisťovali sme, o aký druh prístroja sa jedná. Zároveň sme vyhľadávali preventívne tabuľky s upozorneniami z oblasti požiarnej ochrany.

Získané kompetencie:

- chápe i priestory školy a školského areálu ako súčasť životného prostredia,
- vie, že hasenie vodou nie je v každej situácii vhodné,
- pozná miesta v priestoroch školy, kde sú umiestnené hasiace prístroje.

Poznámka:
Vo vyšších ročníkoch je možné vytvárať postery zamerané na znázornenie horľavých a nehorľavých látok. Vo štvrtom ročníku možno tvorbu posteru nahradiť vytváraním PPT prezentácie.

HUDOBNÁ VÝCHOVA – 1 hod.

Cieľ: Precvičiť kvartový rozsah tónov.

Vstup:

- žiak má základné návyky pri speve,
- vie doprevádzať jednoduché piesne na detských hudobných nástrojoch.

Priebeh:

- na úvod hodiny som zaradila hudobné rozcvičky s využitím slov z témy hasiči:
  dychová
  hlboký nádych nosom, zadržanie dychu, na slabiku fú postupný výdych – hasíme plameň ohňa (čím väčší plameň, tým silnejší výdych),
  rytmická
  striedanie tempa 2/4 taktu štvrťových a osminových nôt – hasič kráča na prehliadke hasičských družstiev, hasič čo najrýchlejšie uteká, aby uhasil požiar,
  hlasovo-intonačná
  v rozsahu kvinty stúpavá a klesavá melódia v C- dur stupnici, spievanie vlastností hasičov – rýchly, obetavý, šikovný, usilovný, silný, obratný, mokrý, unavený, hrdý, spokojný, ...
- rozlišovali sme rýchle a pomalé tempo počúvanej skladby (vlak sa rozbieha),

- spievali sme detskú pieseň My sme smelí vojaci. Žiaci, ktorí mali odvahu, spievali individuálne a boli ohodnotení známkou.
- nasledovala hudobná hádanka –na hudobnom nástroji som zahrala kvartový rozsah c – f niekoľkokrát za sebou. Žiaci mali uhádnuť, kto si spieva pieseň s takouto melódiou. Vzhľadom na to, že zahraná melódia jasne pripomína zvuk hasičského auta HO –RÍ nebolo pre žiakom problémom uhádnuť pieseň pre hasičov.
- nácvik piesne postavenej len na kvartovom rozsahu:

Ho – rí,	ho – rí,
poď – te	všet – ci
mla – dí	sta – rí
vo – du	no – siť
po – žiar	tre – ba
rých – lo	ha – siť.

- žiaci počúvali ďalšie zvukové signály – prehrala som im ukážky zvukov aj ostatných záchranných zložiek (polícia, sanitka,..),
- v závere hodiny si žiaci nakreslili obrázok o hasičoch.

Získané kompetencie:
- žiak vie zaspievať jednoduchú pieseň v kvartovom rozsahu,
- rozoznáva rôzne zvukové signály záchranných zložiek,
- pozná zvuk hasičského auta.

Poznámka:
Pre oživenie a priblíženie ľudovej kultúry je možné využiť ľudovú pieseň „Čo ste hasiči“.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA – 2 hod.

Cieľ: Vytvoriť leporelo podľa bodov osnovy.

Vstup:
- žiak vie kresliť a maľovať rôznym materiálom (ceruzka, pastelka, fixka, vodové a temperové farby),
- chápe časový sled udalostí,
- vie pomenovať časti hasičskej výstroje.

Priebeh:
- žiaci pracovali vo dvojiciach. Každá dvojica mala určený bod osnovy príbehu od Gabriely Futovej Veľký objav, s ktorým sa žiaci stretli na hodine čítania.
- dvojice kreslili určenú tému ľubovoľnou technikou na spoločný výkres,
- po dokončení výtvarných prác sme z nich vytvorili spoločné leporelo a vystavili ho v triede.

Získané kompetencie:
- žiak vie napodobniť kresbou predmety z reálneho života hasičov,
- pri kresbe a maľbe využíva celú plochu výkresu,
- dodržiava správny časový sled udalostí.

Poznámka:
Vo výtvarnej výchove máme veľký priestor na vlastný výber použitej výtvarnej techniky. Tiež možno túto tému rozpracovať na viac podtém ako napríklad: Požiar, Zo života hasičov, Hasenie požiaru, Prehliadka záchranných zložiek,...

TELESNÁ VÝCHOVA – 2 hod. a **VLASTIVEDA** – 1 hod.

Exkurzia
Cieľ: Poznať prácu hasičov.

Vstup:
- žiak vie, kde sa v jeho okolí nachádza hasičská stanica,
- pozná základné pravidlá bezpečného správania sa na ceste,
- má základné poznatky o význame práce hasičov.

Priebeh:
Prípravná časť, presun:
- príprava na exkurziu – kontrola správneho oblečenia, peňazí na cestu, desiata,
- žiaci sa poučili o pravidlách bezpečnosti pri cestovaní a presune, správanie sa v priestoroch hasičskej stanice,
- presun do hasičskej stanice – cestovali sme autobusom, chôdza v organizovanom útvare.

Hlavná časť – v priestoroch hasičskej stanice:
- privítal nás pracovník hasičskej a záchrannej služby. Oboznámil žiakov so základmi správania sa v ich pracovných priestoroch, čo majú robiť v prípade poplachu, ako i s cieľom našej návštevy.
- najskôr sme si pozreli hasičskú techniku. Hasič nám povysvetľoval, na čo slúžia jednotlivé nástroje a prístroje v autách. Žiaci mali možnosť nastúpiť do hasičských áut a prezrieť si ich vybavenie.

Obrázok 3 Ukážka techniky

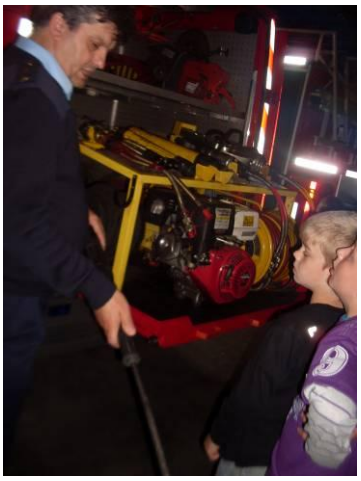

Obrázok 4 Vysvetľovanie techniky
Prameň: vlastný zdroj

- žiaci si pozreli podrobnú mapu mesta Martin a okolia. Ukázali sme si, ako sa na nej hasiči orientujú v prípade poplachu. Náš sprievodca nám prakticky ukázal, ako jednotlivé lokality na mape vyhľadávajú. Potom si to vyskúšali i žiaci. Týmto precvičovaním pochopili i význam správneho zahlasovania požiaru do telefónu, ktoré si spolu s hasičom precvičili. Zopakovali si základné pravidlá správneho ohlasovania požiarov. Vytvorili sme i modelovú situáciu, kedy dieťa zahlásilo lokalitu požiaru nesprávne. Žiaci na mape videli, akú cestu museli v takom prípade hasiči merať navyše. Zároveň im boli vysvetlené následky takéhoto nesprávneho a nezodpovedného počíňania.

Obrázok 5 Výklad pred mapou

Prameň: vlastný zdroj

- nasledovala prehliadka hasičských uniforiem. Žiaci rozprávali, z ktorých častí pozostávajú a hasič im podával doplňujúce informácie. Upozorňoval ich najmä na potrebu reflexných označení. Prezreli sme si i zásahové uniformy z nehorľavých materiálov. Hasiči nám zároveň predviedli ukážku rýchleho ustrojovania po vyhlásení požiaru.

Obrázok 6 Spoznávanie uniforiem

Prameň: vlastný zdroj

- veľkým zážitkom bolo, keď si žiaci mohli vyskúšať hasičské prilby. Zisťovali, z akého materiálu musia byť vyrobené, ako s nimi hasiči manipulujú.

Obrázok 7 Skúšanie prilby

Prameň: vlastný zdroj

- vyvrcholením našej návštevy bolo, keď sme mali spolu so žiakmi možnosť zažiť pocit byť hasičom v záchrannej akcii. Hasiči nás vyviezli na plošine hasičského auta do vysokej výšky. Odvážnejší žiaci sa kochali pohľadom na Martin z vtáčej perspektívy. Tí menej smelí prekonávali svoj strach zmaličkého priestoru na plošine, z jej kývajúceho sa pohybu a v neposledom rade sa vyrovnávali so strachom z výšky.

Obrázok 8 Na plošine auta

Obrázok 9 Pohľad z výšky

Prameň: vlastný zdroj

- hasiči musia byť na záchranné zákroky dostatočne pripravení nie len po vedomostnej a psychickej stánke. Dôležité je, aby mali aj výbornú kondíciu, silu a obratnosť. Vhľadom na to sme si aj my vyskúšali fyzickú zdatnosť v telocvični a v posilňovni.

Obrázok 10 Lezecká stena

Obrázok 11 V posilňovni
Prameň: vlastný zdroj

- nezabudnuteľným zážitkom bolo posledné cvičenie. V závere sme sa ocitli v „bludisku“, kde si hasiči nacvičujú orientáciu v neznámom priestore. Žiaci museli hľadať potme cestu von. Úlohou bolo nielen nájsť východ, ale k zadaniu skupiny patrilo i to, že sa celá skupina musela udržať pohromade, aby sa nikto neodpojil, prípadne nestratil. Bola to modelová situácia práce hasičov v sťažených podmienkach, ako je tma, nepoznanie priestorov, dym, nevyrovnaná teplota, plamene a podobne.

Obrázok 12 Nácvik v bludisku

Obrázok 13 Prekážka v bludisku
Prameň: vlastný zdroj

- po absolvovaní všetkých praktických cvičení, mali žiaci možnosť klásť doplňujúce otázky prítomným hasičom. Zaujímalo ich napríklad, aké výsledky museli dosahovať v škole, kde sa možno „vyučiť“ za hasiča, ako často majú pohotovostné služby, koľko ľudí sa im podarilo zachrániť a podobne.

Záver, návrat do školy:

- žiaci poďakovali hasičom za veľmi zaujímavo prežité hodiny na ich pracovisku. Ocenili ich pútavé rozprávanie, ale najmä možnosť vyskúšať si rôzne činnosti priamo na sebe. Zároveň im popriali: „ aby sa im pri záchranných zásahoch darilo čo najlepšie zachraňovať.“

- presunuli sme sa do školy cestovaním autobusom a chôdzou v organizovanom útvare, s dodržovaním pravidiel bezpečnosti.

Získané kompetencie:
- žiak pozná priestory hasičskej stanice,
- získal reálnu predstavu o činnosti hasičov,
- pochopil význam učenia sa o požiarnej ochrane,
- dodržiava pravidlá bezpečnosti na cestách.

INFORMATICKÁ VÝCHOVA – 1 hod.

Cieľ: Vytvoriť si preukaz malého hasiča.
Vyhodnotiť projekt „Malí hasiči“.

Vstup:
- žiak vie pracovať s programom Tux Paint,
- vie kresliť v programe Tux Paint,
- dokáže porozprávať zážitok zo života.

Priebeh:
- žiaci si v programe Tux Paint (voľne stiahnuteľný na stránke www.tuxpaint.org) nakreslili hasiča,

Obrázok 14 Obrázok v programe Tux Paint
Prameň: návrh žiaka

- postupne som žiakom obrázok prekopírovala a zmenšila,
- vytlačili si vytvorený obrázok,
- obrázok si nalepili na pripravenú kartičku, kde uviedli svoje meno, triedu, školu a telefónne číslo na hasičov

Obrázok 15 Preukaz hasiča

Prameň: návrh žiaka

- vytvorený „preukaz hasiča“ si pripli na hruď a po jednom rozprávali svoje najkrajšie zážitky z projektu „Malí hasiči“,
- ako najzaujímavejšie hodnotili hodiny, ktoré prežili na hasičskej stanici.

Získané kompetencie:
- žiak vie nakresliť obrázok hasiča v programe Tux Paint,
- dokáže súvisle porozprávať zážitok a vybrať ten najzaujímavejší,
- ovláda svoje základné identifikačné údaje.

Poznámka:
Táto hodina mala slúžiť najmä na sumarizáciu poznatkov a vyhodnotenie priebehu celého projektu. Vzhľadom na to, že žiaci mali veľmi veľa osobných zážitkov, nebolo potrebné veľké usmerňovanie, na čo konkrétne sa majú zamerať.
Dôraz som kládla najmä na vyjadrenie svojich vlastných pocitov a uvedomenie si súvislostí. Zároveň sa nám podarilo pochopiť význam dôkladného poznania oblasti požiarnej ochrany a získať schopnosť správne reagovať v prípade nebezpečnej situácie.

4.3 Vyhodnotenie projektu

Pri plnení jednotlivých úloh a v závere aktivít bolo uskutočňované priebežné hodnotenie čiastkových cieľov projektu. Takýmto spôsobom bola realizovaná motivácia k ďalšej činnosti žiakov, boli usmernené postupy práce a zároveň bolo predchádzané prípadnému opakovaniu chýb.

Priebežné hodnotenie: počas celého priebehu projektu žiaci plnili jednotlivé úlohy so snahou pracovať čo najlepšie a samostatne. Ich zaujatie bolo veľmi veľké. Pracovali so silným pracovným nasadením a s veľkým zanietením. Vzájomná komunikácia a spolupráca im problém nerobila.
Pri práci dokázali využívať doteraz osvojené poznatky, vedomosti, zručnosti a získané kompetencie. Rozšírili ich o nové skúsenosti a návyky. Zvládli ciele stanovené v projekte ako i v školskom vzdelávacom programe.
Záverečnou hodinou projektu bola druhá hodina informatickej výchovy. Jej cieľom bolo uskutočnenie záverečného hodnotenia realizovaného projektu. Snažili sme sa o celkovú sumarizáciu prínosov projektu.

Celkové hodnotenie: žiaci kladne hodnotili najmä možnosť nahliadnuť do skutočného pracovného prostredia v hasičskej stanici. Ohmatávanie predmetov hasičskej techniky, skúšanie hasičskej prilby, ale najmä zažívanie adrenalínových situácií vo výškach a naopak v tmavom podzemnom bludisku opisovali ako zážitky na celý život.
Z ich hodnotenia sa mi len potvrdil môj predpoklad, že najlepšou motiváciou a formou výučby je úzky kontakt s realitou.
Z edukačného hľadiska môžno hodnotiť význam realizácie projektu ako vynikajúci prostriedok na získavanie potrebných kompetencií žiakov. Takáto práca vyučovanie obohatila, žiaci pracovali s chuťou, radosťou a nadšením. Odbúraný bol stres a napätie. Poznatky získavali žiaci komplexne, prepájali známe vedomosti s novými, teoretické poznatky s praktickými zručnosťami.

Samozrejme som postrehla i negatívne momenty pri realizácii projektu, ale dokázala som ich korigovať a to nasledovne:

- potreba rozsiahlej prípravy – vhodné je zainteresovať i rodičov a príslušných odborníkov, učiteľ sa v niektorých častiach tak môže dostať len do pozície koordinátora,
- zvýšené riziko úrazov – je potrebné dôsledne trvať na dodržiavaní bezpečnostných zásad, s ktorými boli žiaci oboznámení a zaistiť dostatočný dozor zo strany dospelých.

Na podklade priebežného i záverečného hodnotenia možno evidovať ucelený záver. Forma projektového vyučovania je veľmi vhodným prostriedkom pre rozvoj potrebných kompetencií a získavania nových poznatkov žiakov, ale i učiteľov. Je to neodmysliteľne vhodný spôsob moderného školstva, vedúci k napĺňaniu cieľov.

Ďalšie aktivity vhodné k téme požiarna ochrana

Tému požiarnej ochrany možno ďalej realizovať jednak priamo v druhom ročníku, ale dobré by bolo pokračovanie i v tretej a štvrtej triede. Možno uskutočňovať napríklad besedy, workshopy, tvorivé dielne, individuálne či skupinové aktivity.

Zaujímavé pre žiakov bude priblížiť tému hasičov nielen v zmysle dnešnej doby, ale urobiť im i krátky prierez históriou. V minulosti mali hasiči hlavnú úlohu hasiť požiare a rozširovať osvetu medzi obyvateľstvom. Spektrum úloh dnešných hasičov sa značne rozšírilo. Terajší príslušníci hasičských zborov zasahujú okrem požiarov aj pri rôznych iných nehodách, ako sú napríklad dopravné nehody, hromadné havárie, úniky nebezpečných a rádioaktívnych látok, živelné pohromy a iné technické zásahy pri rôznych záchranárskych prácach.
Dôležitá je i osvetová činnosť, v rámci ktorej vhodným spôsobom poučujú obyvateľstvo o prevencii a kontrolujú požiarne zabezpečenia budov. Ich práca sa nedá vykonávať bez úzkej spolupráce s policajnými, záchranárskymi, zdravotníckymi a vojenskými zložkami pri riešení rôznych núdzových situácií.
Ako zaujúmavosť rada uvádzam žiakom, že prvé zmienky o organizovaných jednotkách, ktoré boli určené na hasenie požiarov máme už z obdobia Starovekého Ríma. Boli to otroci, ktorí zasahovali pri požiaroch mesta. Vtedy hasili len vodou a oheň utláčali tlmičmi. Okrem hasenia mali úlohu podobnú dnešnej polícii a zasahovali pri hromadných vzburách a zločinoch.
V Uhorsku sa začali hasičské zbory zakladať až v 18. storočí. Najstarší zbor bol založený v Bratislave.

Vhodné je bližšie sa zamerať napríklad na nebezpečie vypaľovania trávy na lúkach, nebezpečie vzniku požiaru pri žatve, nebezpečie z dôvodu poruchy strojov, ale najmä z dôvodu ľudskej neopatrnosti a ľahkovážnosti. Požiare spôsobené nedopalkami z cigariet, hrou detí so zápalkami, s chemickými látkami.
Je dobré oboznámiť žiakov s jednoduchými ručnými hasiacimi prístrojmi, s jednoduchými fyzikálnymi zákonitosťami procesu horenia /prísun kyslíka a podobne/.
V rámci prevencie pracujú i hliadky a družstvá mladých hasičov, ktorých činnosť je tiež dobré žiakom priblížiť a zároveň zmotivovať ich pre aktívnu činnosť v takýchto dobrovoľných organizáciách.

V mojej pedagogickej praxi som uskutočnila na rôznych vyučovacích hodinách a to nie iba v druhom ročníku i ďalšie činnosti v oblasti požiarnej ochrany:

TELESNÁ VÝCHOVA

- zvládanie rôznych prekážkových dráh s motiváciou šikovní hasiči,
- beh na rýchlosť alebo cez prekážky s motiváciou kto prvý dobehne k požiaru,
- súťaž v najrýchlejšom prezliekaní – hasič sa musí vedieť rýchlo ustrojiť,
- športový poldeň na tému „Malí hasiči“ s používaním detských striekačiek a iných súťaží s hasičskou tematikou,
- orientačné hry v prírode – hasič sa musí vedieť orientovať v neznámom prostredí.

PRÍRODOVEDA

- horľavé a nehorľavé látky,
- ochrana zdravia (prevencia proti fajčeniu, udusenie dymom, popáleniny).

INFORMATICKÁ VÝCHOVA

- tvorba testov z oblasti požiarnej ochrany v programe Hot Potatoes,
- vyhľadávanie a spracovanie informácií z internetu,
- animácia obrázkov zo života hasičov v programe Relevation Natural Art,
- tvorba prezentácií v Power Pointe.

SLOVENSKÝ JAZYK

- tvorba krátkych básní na tému požiarnej ochrany,
- telefonický rozhovor pri ohlasovaní požiaru,
- rozhovor redaktora s hasičom,
- vyhľadávanie krátkych správ v novinách, na internete o požiaroch, prípadne prevecii,
- príprava otázok na besedu s hasičom,
- opis hasičkého auta, uniformy,
- rozprávanie o udalosti – požiar.

ANGLICKÝ JAZYK

- využitie obrázkového materiálu na tému požiarnej ochrany pri témach o farbách, povolaniach, dopravných prostriedkoch,...

MIMOŠKOLSKÉ AKTIVITY

- v školskom klube detí možno absolvovať rôzne hry na záchranárov, pátračov, prieskumníkov, zamerať sa na rozvoj rýchlosti, sily, vytrvalosti, postrehu, duchaprítomnosti,...
- organizácia medzitriednych, medziročníkových súťaží s hasičskou témou z oblasti výtvarnej, etickej , literárnej a telesnej výchovy, ako i vedomostných súťaží a kvízov,
- tvorba nástenných novín zameraných na prevenciu proti vzniku požiaru a iných nebezpečných a nepredvídaných situácií,
- v záujmovom útvare spolupracovať s odborníkmi v oblasti požiarnej ochrany a ostatných záchranných zložiek,
- účasť na výstavách výtvarných detských prác s hasičskou tematikou,
- voľné rozhovory so žiakmi na uvedenú tému podľa ich vlastného záujmu.

ZÁVER

Forma projektového vyučovania je v dnešnom ponímaní moderného školstva veľmi často využívaná, najmä vo vyučovaní na prvom stupni základnej školy. Je to spôsobené hlavne faktom, že učiteľ vyučuje podstatnú časť predmetov vo svojej triede, a tak ich nie je problém spájať do blokov podľa potreby. Je možnosť ich rôzne zoskupovať, prípadne presunúť na potrebné obdobie ich časovú dotáciu.

Ak by som ponúkla len tématické prepojenie viacerých vyučovacích hodín, prínos mojej ponúknutej OPS by bol veľmi malý. Mojou snahou bolo v rámci projektu uskutočniť prepojenie témou nie iba viacerých predmetov, ale najmä nájsť spojenie školskej teórie so skutočnou realitou. A tu vidím značný posun a prínos v porovnaní s klasickým projektovým prepájaním vyučovacích predmetov.

Neviem si napríklad predstaviť lepší spôsob pochopenia nástrah číhajúcich pri práci hasičov, ako keď si žiaci mohli vyskúšať vlastný pohyb v tmavom, úzkom a neznámom priestore, ktoré im poskytovalo cvičné bludisko. Takýmto spôsobom by som mohla vymenovať ďalšie a ďalšie príklady, kedy žiaci význam poznatkov skutočne pochopili vďaka praktickej skúsenosti, ktorú v procese projektu mali možnosť zažiť.

V mojej budúcej edukačnej praxi budem v takomto procese určite pokračovať. Mám premyslených už množstvo ďalších tém, kde by sa dal uvedený postup aplikovať. Ako napríklad ochrana životného prostredia v spolupráci so zamestnancami správy národného parku, zdravie a choroba návštevou pediatra a zubnej lekárky a podobne.

Verím, že som svojimi námetmi presvedčila a namotivovala k takejto prínosnej práci aj ďalšie pani učiteľky primárneho vzdelávania.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. KASÍKOVÁ, H. 1993. Nastal v naší škole čas projektu? In: Pohledy. Projektova metoda ve škole a za školou. 1. Vydanie. IPOS ARTAMA, Praha. 1993. ISBN: 80-7068-066-0
2. PETRAŠKOVÁ, E. 2006. Využitie projektovej metódy pri rozvíjaní poznávacích procesov na hodinách informatiky. Poľsko- slovenská konferencia Zakopané, 2006.
3. PETRAŠKOVÁ, E. 2007. Projektové vyučovanie. Metodicko-pedagogické centrum centrum, Prešov. 2007. ISBN: 978-80-8045-463-0
4. PETRIČKOVÁ, D. 2007. Mini/ Maxi vedomosti U hasičov. Ikar, Bratislava. 2007. ISBN: 978-80-551-1434-7

http://www.hasici.tym.sk/HS_MT.htm

http://www.onlineomalovanky.cz

http://www.flickr.com/photos/zdrava-abeceda/5315721951/

http://rexik.zoznam.sk/uzivatel/oblubene_omalovanky/nikolg1/

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Úryvok z textu

Príloha 1 Úryvok z textu

Gabriela Futová: Veľký objav (z knihy Naša mama je bosorka)

Boli letné prázdniny. Moja mama šla nakupovať. Musel som ísť s ňou, lebo mi chcela kúpiť topánky. Obchod máme hneď za rohom a Natalu sme nechali doma. Veď čo by sa mohlo stať!?

Zdržali sme sa fakt len chvíľku. Keď sme prišli domov, niečo sa stalo. Pred našimi dverami stála stará suseda. Je to hnusná ježibaba. Do všetkého sa stará, kričí na všetky deti. Chodí stále v natáčkach a na nose má veľkú bradavicu, z ktorej jej rastie odporný chlp.

V ten deň stále pred našimi dverami a vykrikovala:

"Jáj aké nešťastie, darmo vždy vravím, že netreba detiská nechávať bez dozoru!“

"Čo sa vám stalo, pani Strakatá?" - opýtala sa prívetivo mama. Ale to som si všimol, že sa spod našich dverí valí dym.

"Mami, mami!" - potiahol som mamu za tričko. "Niečo tam horí!"

"Panebože, Natálka!" - skríkla mama a zbledla.

"Už som volala hasičov!" - škriekala suseda.

Mama si ju nevšímala, rýchlo vytiahla kľúč a otvorila dvere. Z bytu sa vyvalil kúdol čierneho dymu. "Natálka!" - kričala mama a vbehla dovnútra. "Mami!" - skríkol som a vbehol za ňou.

Popamäti som vošiel za mamou do našej izby. Štípalo ma v očiach a dusilo ma, ale ešte som zazrel Natáliu, ako stojí v kúte na stoličke a rumázga. Stôl olizovali plamene, nemala sa kam pohnúť.

"Maminka moja!" nariekala Natálka, "zachráň ma!"

Tu už asi hasiči nepomôžu, pomyslel som si, keď sa zrazu stalo čosi nevídané. Naša mamina sa zhlboka nadýchla, čosi zašomrala, roztiahla ruky, fúkla - a zrazu bolo po ohni. Vyvalil som na ňu oči. Bola špinavá od sadzí. Stála v strede izby a akoby to ani nebola ona.

"Pst" - priložila ukazovák na pery, keď v tom do bytu vbehla suseda Strakatá.

"Hasiči sú tu, hasiči sú.... vošla do krásnej žltej nepoškodenej izby.

Do izby vošiel obrovský chlap v hasičskej uniforme.

"Vy ste volali hasičov?"

"Zdalo sa mi, že horí" - zašepkala suseda. „Pani!“ zaburácal hasičov hlas, „ak nemáte čo robiť, vymyslite si lepšiu zábavu.“

Suseda Strakatá zaplatila mastnú pokutu a my s Natálkou sme celí užasnutí zistili, že naša láskavá a milá mama vie čarovať.